

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

6 Ex quo capitali vitio oriatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

Anteinde inferitur, quod odium oritur ex tristitia, quae est invidia, et debet esse consequenter inferri, quod ex fuga tristitia nascitur.

¶ Ad hoc dicitur, quod contextus litterae formalis, subtilis, ac optime cononans est. Cum, n. peccati odii, de quo est sermo, sit essentia litterae refutans bonum, quod vere est bonum, & boni ut sit, non sit refutabile, oportet ad hoc, ut alius refutationis respectu boni intenuatur, quod bonum induat rationem aliquam refutabilem, ut sic actus odii tendens in illam rationem penetrat ad bonum refutatum illa ratione.

¶ Sed contra est, quod Grego. 1. dicitur. Moral. quod de invidia oritur odium. Respondetur. Dicendum, quod sicut dictum est, odium proximi est vitium in progressu peccati, et quod opponitur dilectioni, qua naturaliter proximus diligitur. Quod autem aliquis recedat ab eo quod est naturale, contingit ex hoc, quod in-

per hoc illud amabile, hoc odibile generat. In eodem art. adverte ex 2. Phisic. quod naturale non dicitur uno modo, sed propterea cum audis dilectionem boni alterius esse naturalem, intellige sane, hoc est secundum naturam. Sic enim omnes virtutes sunt naturales, & omnia vitia contra naturam: est tamen in his latitudo magna. Et propterea aliquid magis, & aliquid maxime dicitur, secundum naturam, & contra naturam.

¶ In eodem art. 6. in responsione ad ultimum, dubium occurrit. An peccati odij sit unum tantum, aut plarium specierum. Et est ratio dubij, quia dilectio charitatis, cui directe contrariatur odium, est unum tantum speciem: unum autem unum tantum est contrarium, ut patet 1.0. Metaph. quia peccata non distinguuntur specie penes materialem, sed penes formalem diversitatem obiecti. Costat autem quod sicut omnia mala ut continentur in ratione vindictae, spectant ad unum tantum tantum est contrarium, ut continentur in ratione mali absolute, spectant ad unum tantum odij. Et sic licet mala materialiter differant, ratio tamen formalis idem manet.

¶ Ad primum ergo dicendum, quod quia vis appetitiva, sicut & apprehensiva, reflectitur super suos actus, sequitur quod in motibus appetitivis virtutis sit quaedam circulatio. Secundum ergo primum processum appetitivum motus ex amore consequitur desiderium, ex quo consequitur delectatio, cum

per hoc peccatum eiusdem est speciei. Et confirmatur, quia si peccatum odij & ira differant secundum speciem ex diversitate malorum, sequitur quod ex eodem termino differentia diversiorum generum, & non subalternatum positorem, contra doctrinam Philosophi in antecedenti camenus.

¶ Ex altera autem parte est, quia appetens ex ira occidere hominem, differt specie ab appetente ex ira rapere tantum bona, sicut homicida a raptore. Et eadem ratione, si volens ex odio occidere alicuius, & volens ex odio violenter auferri alicui bona, differt sicut homicidium a rapina. Et confirmatur, quia nisi sic esset, odium Dei, & odium proximi essent eiusdem speciei, quod nefas est dicere.

¶ Ad hoc dicitur, quod odium cum dupliciter sumatur, pro passione concupiscibilis, & pro vitio, & praesens dubium sit de vitio odij secundum morales species, manifeste patet, quod odium Dei, & proximi differunt specie secundum genericam differentiationem peccati in Deum, & in proximum: sed de odio proximi, quo ipsi proximo malum volumus, difficultatem facit diversitas formalis malorum, quae proximo ab odiente desiderantur, puta, mors, paupertas, infamia &c. Oportet namque trium horum unum fieri, scilicet vel quod odienti desiderans tot diversaria mala unius tantum speciei, peccatum committat, aut quod odium distinguatur specie secundum formalem diversitatem huiusmodi malorum, aut quod haec desideria sint quidem diversarum specierum, sed non odii, sed imperatarum ab odio, & tunc oportet illis assignare species suas. Primum horum non potest sustineri: quia cum velle, & facere aliquid sint eiusdem speciei, sicut ex odio faciens rapinam, vel homicidium peccat diversis speciebus: ita ex odio desiderans, seu volens ista, peccat secundum diversas species. Et confirmatur hoc per simile eadem ratione in ira vitio. Constat enim ex ira vindictam homicidij, vel rapinae tam velle, quam facere in distincta specie mala incidere, & similiter in vitio maledictionis. Vide inferius in quaest. 76. artic. 4. ad secundum, auctor dicit, Si ille qui maledicit, velit malum occisionis alterius, desiderio non differt ab homicida: differt tamen, in quantum actus exterior aliquid adiecit voluntati. Secundum autem repugnat doctrinae auctoris inferius in quaestio. 31. articulo. quarto, ad secundum, dum dicit, quod omnia nocumenta, in quantum considerantur secundum communem rationem mali, reducuntur ad odium: prout autem considerantur secundum aliquas speciales rationes

Secunda Secunda S. Thomae. M 4 tiones

Lib. 7. ca. 17. 13. & 14. & li. 10. art. 2. tom. 3.

lib. 7. ca. 17. 13. & 14. & li. 10. art. 2. tom. 3.

riones mali, ad aliqua specialia vitia. Ex hoc enim patet, qd odij in proximum species unitatem habet ex ipsa ratione mali, quia, si vult malum proximo. Alia autem vitia specialia sunt, quae volunt proximo malum tale, ut sic, puta, mortis, infamiae, rapinae, & similia.

Tertium autem rationi consentaneum est, ut, si vitium odij imperet actibus interioris desiderii respectu talium malorum, sicut imperat quandoque actus exterioris respectu eorundem malorum. Ita quod sicut aliquis ex odio detrahit, vel contumeliat, vel occidit, vel rapit, vel aliquid huiusmodi facit: ita aliquis ex odio desiderat proximi infamiam, vel dehonorationem, vel mortem, vel perditionem bonorum &c. Et sicut odium cum opere: unum constituit peccatum multarum deformitatum: ita & odium cum desiderio talis mali, unum constituit plurius deformitatum peccatum. Ut scias autem assignare vitaeque desiderio sua speciem, no uageris per nouas species uitiorum, sed memento illius regulae, eiusdem uirtutis, uel uitii est, uelle aliquid, & facere illud. Et ratio est, quia actus exterior, & interior respectu eiusdem obiecti non requirunt diuersas uirtutes, aut uitia. Et propterea ad illud uitium spectat uelle mortem, ad quod spectat facere mortem, quod constat esse homicidium. Et similiter ad illud uelle infamiam, ad quod spectat facere eandem, quod constat esse detractionem, & sic de alijs. Et idem est iudicium de desiderijs irarum, & maledicorum. Et ex his patet responsio ad obiecta.

Ad secundum dicendum, qd alia ratio est de dilectione, & odio. Nam dilectionis obiectum est bonum, quod a Deo in creaturas deriuat: & ideo dilectio per prius est Dei, & per posterius est proximi: sed odium est mali, quod non habet locum in ipso Deo: sed in eius effectibus. Vnde etiam supra dictum est, quod Deus non habetur odio, nisi in quantum apprehenditur secundum suos effectus. Et ideo per prius est odium proximi, quam odium Dei. Vnde cum inuidia ad proximum sit causa odij, quod est ad proximum, fit per consequens causa odij, quod est in Deum.

Ad tertium dicendum, qd nihil prohibet secundum diuersas rationes aliquid oriri ex diuersis causis. Et secundum hoc odium potest oriri & ex ira, & ex inuidia. Directius tamen oritur ex inuidia, per quam ipsum bonum proximi redditur contristabile, & per consequens odibile, sed ex ira oritur odium secundum quoddam augmentum. Nam primo per iram appetimus malum proximi, secundum quandam mensuram, prout, si habet rationem uin-

Art. 1. huius quast.

inuidus quidem in ordine ad suam gloriam iratus autem in ordine ad uindictam. Non ergo maliter ex parte obiecti, & hic non dicitur par esse iras. Ad hoc dicitur, quod inter iram, & inuidiam differentia quoad duo in proposito. Primo, quod in-

dicta. Postea autem per continuitatem irae peruenitur ad hoc, qd homo malum proximi absolute desideret, quod pertinet ad rationem odij. Vnde patet, quod odium ex inuidia cauatur formaliter secundum rationem obiecti, ex ira autem dispositiue.

QVAESTIO XXXV.

De accidia, in quatuor articulis diuisa.

DEINDE considerandum est de uitio opposito gaudio charitatis, quod quidem est & de bono diuino, cui gaudio opponitur accidia, & de bono proximi, cui gaudio opponitur inuidia. Vnde primo considerandum est de accidia, secundo de inuidia.

CIRCA primum quaruntur quatuor quastiones. Primo, Vtrum accidia sit peccatum. Secundo, Vtrum sit speciale vitium. Tertio, Vtrum sit mortale peccatum. Quarto, Vtrum sit uitii capitale.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum accidia sit peccatum.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod accidia non sit peccatum. Passionibus enim non laudamur, neque vituperamur, secundum Phil. in 2. Eth. sed accidia est quedam passio. est enim spe-

IN tota quast. 35. unum dubium occurrit, quod ad articulum secundum simpliciter, & ad articulum tertium de bono diuino in ipso Deo, quod est in ipso Deo tristitia pertinet ad odium Dei, & desiderium mali in ipso Deo ad odium Dei, & malo eiudem. Eiusdem namque ratione est de bono quem, optare illi malum, gaudere de malo ipsius, contrario bono, ut patet. De bono autem diuino tristitia pertinet ad amorem concupiscentiae, & de charitati, quae est amor amicitiae ad Deum, & ad uinum propter Deum, de bono autem diuino inueniuntur unus effectus, sicut nec odij Dei, & inueniuntur.

Ad hominem uero, aut horem. Quia inueniuntur quatuor, quae sunt 4. ar. 4. distinguuntur capitalia uicia, pro bono proprio: hic autem ponens eandem charitatem in ar. 3. ponit ipsam contrariam gaudium charitatis ibidem ad secundum dicit, quod accidia est contraria ibidem facienda propter Deum. Et in ar. 4. ad praesens dicit. Spirituality autem bonae quae sunt & finis, & id quod est ad finem.

Ad hoc dicitur, quod accidia est tristitia de bono, qui contristatur. Et propterea dicitur, quod de bono proprio, & boni spiritualis, inquantum habet ad diuini. Considerandum est enim, quod charitas propter gaudet de bono diuino in ipso Deo, & propter sequenter gaudet de bono diuino, & propter